

О. ХЕНРИ

МЕБЕЛИРАНАТА СТАЯ

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1993

chitanka.info

Безпокойни, непоседни, летливи като самото време са голяма част от хората, които населяват района от червени тухли в долната част на Уест Сайд. Бездомни, те имат стотици домове. Местят се от една мебелирана стая в друга, непостоянни в жилището, мислите и чувствата си. Те пеят „Дом, сладък дом“ в ритъма на рагтайм; носят имуществото си в кутиите за шапки, лозата им се увива около сламената капела, фикусът им служи за смокиново дърво.

Къщите в този район, обитавани от стотици, вероятно биха могли да разкажат хиляди истории, предимно скучни, разбира се; но би било необичайно, ако подир тези скиталци в къщите не остава нито едно привидение.

Една вечер някакъв млад човек блуждаеше между тези червени къщи развалини и звънеше на всяка врата. На дванадесетата той остави на стъпалото лекия си ръчен багаж и обърса праха от шапката си и челото. Звънът се чу едва-едва, някъде далеч в дълбините на къщата.

На прага на тази дванадесета поред къща се появи хазяйката, която му се видя като гнусен тъст червей, изял отвътре ореха до самата черупка и сега решил да запълни празнината с ядивни наематели.

Той попита дали има свободни стаи.

— Влезте — каза хазяйката. Гласът ѝ идваше от гърлото, което сякаш бе обшито с козина. — Имам една на третия етаж откъм двора. Вече трета седмица стои празна. Искате ли да я видите?

Младият човек я последва нагоре по стълбите. Мъждива светлина от някакъв невидим източник смекчаваше сенките по коридорите. Те стъпваха безшумно по пътеката, постлана на стълбището, от която би се отрекъл дори станът, на който е тъкана. Сега тя бе по-скоро част от растителното царство; в този застоял, лишен от слънце въздух се беше изродила в нещо като буен лишей или пълзящ мъх, които растяха на петна, на петна по стълбището и лепнеха по ходилата съвсем като органична материя. На всеки завой на стълбището в стената имаше празна ниша. Някога в тези ниши може би са били поставяни цветя. Ако е така, те ще да са загинали в този спарен, зловонен въздух. Не е изключено също в нишите да са стояли статуи на светци, но не е трудно да си представим, че в тъмна доба са се промъквали духове и дяволчета и са ги пренасяли в нечестивата паст на някоя мебелирана преизподня.

— Това е стаята — изрече хазяйката с косматото гърло. — Хубава е. Но рядко остава празна. Миналото лято в нея живееха много изискани хора — нямах никакви неприятности с тях, плащаха предварително и навреме. Чешмата е в края на коридора. Три месеца тука живяха Спраулс и Муни. Играеха скечове във водевилния театър. Мис Брета Спраулс... може би сте я чували. О, не, това са театралните им имена. Там над скрина стоеше брачното им свидетелство в рамка. Тука е газът, стенни шкафове, както виждате, има предостатъчно.

Всички харесват тази стая. Никога не остава незаета дълго.

— Много актьори ли живеят при вас? — попита младият човек.

— Как да ви кажа, едни си отиват, други идват. Много от моите наематели са свързани с театъра. Да, сър, в този район има много театри. Актьорите, нали знаете, не се задържат дълго на едно място. Е, и при мене идват. Едни се изнасят, други се нанасят.

Той нае стаята и плати едноседмичен аванс. Каза, че е уморен и се нанася още сега. Стаята е в пълен ред, каза тя, приготвени са дори вода и пешкир. Когато жената се готвеше да си тръгне, той зададе въпроса, който отдавна се въртеше на езика му:

— Да сте имали наемателка на име Вашнър, госпожица Елауиз Вашнър? Най-вероятно пее на сцената. Хубаво момиче на среден ръст, стройно, със златисточервеникава коса й тъмна бенка на лявото слепоочие.

— Не, такова име не помня. Пустите му актьори сменят имената си толкова често, колкото и квартирите. Днес са тука, утре ги няма. Не, не си спомням такова име.

Не. Неизменното не. Пет месеца непрестанно издирване и все същият отрицателен отговор. Толкова много изгубено време: денем — за разпитване на антрепренъори, посредници, театрални школи и състави, а вечер — търсене по театрите, от най-сериозните до толкова долнопробни вариетета, че той се боеше да не би там да намери това, на което толкова силно се надяваше. Обичаше я повече от всичко на света и отдавна се мъчеше да я намери. Беше убеден, че след изчезването ѝ от къщи този огромен, опасан от вода град я крие някъде, но той, градът, беше като чудовищно пространство от подвижни пясъци, които постоянно се видоизменяха и песъчинките, случили се днес отгоре, утре изчезваха в долните пластове и тинята.

Мебелираната стая посрещна новия си наемател с лек проблясък на притворно гостоприемство — болнаво, измъчено, безучастно приветствие, напомнящо фалшивата усмивка на кокетка. Съмнителна утеха носеха отраженията на вехтите мебели, на протрития брокат на дивана и двата стола, тясното евтино огледало между двата прозореца, бродираните завески по стените и месинговият креват в ъгъла.

Наемателят седеше неподвижен на стола, а стаята, объркана в езика, сякаш беше част от Вавилонската кула, се опитваше да му говори за всевъзможните си наематели.

Пъстър килим като буйно разцъфтял правоъгълен тропически остров, заливан от бурно море от изпоцапани постелки. На облепените с весели тапети стени висяха картини, които преследваха бездомните от квартира на квартира: „Любовта на хугенота“, „Първата свادا“, „Закуска на младоженци“, „Психея край фонтана“. Целомъдрено строгата линия на полицата над камината свенливо се криеше зад нагла завеска, дръпната произволно някак накриво — като шарфа на балерина, играеща амазонски танц. Върху полицата бяха струпани отрепки, оставени от робинзоновци, когато платната на щастieto са ги отвеждали до ново пристанище — една-две евтини вазички, портрети на актриси, шишенце от лекарство, безразборно разхвърляни карти за игра.

Малко по малко, като знаци на шифровано писмо, ставаха разбираеми и добиваха смисъл едва забележимите следи, оставени от наемателите на мебелираната стая. Протритата част на постелката пред скрина показваше, че между тях е имало хубави жени. Дребните отпечатъци от пръсти по стената говореха за малки пленници, търсили излаз към слънцето и въздуха. Петното на стената, пръснало се като сянката на избухнала бомба, отбелязваше мястото, където се е разбила пълна чаша или бутилка. На огледалото някой беше надраскал с елмаз името „Мария“. Човек оставаше с впечатлението, че наемателите един след друг са изпадали в ярост — може би предизвикани от неистовото равнодушие на стаята — и са изливали на нея всичката си злоба. Мебелите бяха изподрани и изтърбушени, диванът с щръкнали пружини приличаше на отвратително чудовище, застинало в уродлив предсмъртен гърч. При някакво по-сериозно бедствие от полицата над камината се е отчупил голям къс мрамор. Всяка дъска на пода имаше свой стон и вик, сякаш изплакваше лична своя мъка. Изглежда

невероятно всички тези злини и рани да са нанесени умишлено на стаята от хората, за които тя, макар и временно, е била дом; все пак не е изключено злобата им да е разпалвал измаменият, подтиснат, но неугаснал инстинкт към родното място, отмъстителният гняв към фалшивите домашни богове. И в най-бедната хижа, когато е наша собственост, ние поддържаме чистота и ред, грижим се за нея.

Седнал на стола, младият човек остави тези мисли да шетат безшумно в съзнанието му, а в това време в стаята незабележимо се вмъкваха мебелирани звуци и мебелирани миризми. От една от стаите долиташе тих, насечен смях; от други — монологът на разярена фурия, тракане на зарове, люлчина песен, приглушен плач; над главата му се носеха вдъхновените звуци на банджо. Някъде се блъскаха врати; от време на време тракаха влакове; на оградата в двора жално мяукаше котка. Той вдишваше дъха на къщата — по-скоро влажен вкус, а не мирис — студени влажни изпарения като от подземие, примесени със зловонието на линолеум и мухлясало прогнило дърво.

Както той си седеше, най-неочаквано в стаята нахлу силен сладък мирис на резеда. Сякаш донесен от порив на вятъра, той нахълта така уверено, подчертано и ярко, като че ли влезе нещо живо. Младият човек възкликна: „Какво, мила?“, все едно че някой го беше повикал, скочи от стола и се огледа. Богатият аромат го заливаше цял. Той протегна ръце да го докосне и всичките му усещания мигновено се смесиха и объркаха. Възможно ли е да бъдеш повикан така настойчиво от мирис? Не, разбира се, това е било звук. Но тогава значи ли, че звукът го е докоснал, че го е погалил?

— Тя е била тук, в тази стая! — извика той и зашета из стаята да търси някакъв знак, защото беше убеден, че ще познае и най-незначителната дреболия, ако тя ѝ е принадлежала или дори само ако момичето се е докосвало до нея.

Стаята не беше подредена много старателно. Върху покривчицата на скрина се валяха няколко фиби — тези дискретни, безлични спътници на всяка жена, също от женски род, неопределено наклонение, невместващи се в каквото и да е време. Той не понечи да ги разглежда, тъй като си даде сметка, че от тях нищо няма да разбере. Прерови едно чекмедже на скрина и се натъкна на захвърлена износена носна кърпичка. Притисна я до лицето си. Тя миришеше силно, чак нагло, на хелиотрон. Захвърли я на пода. В друго чекмедже

откри няколко копчета, театрална програма, квитанция от заложна къща, два бонбона и тълкувател на сънища. В последното чекмедже попадна на черна женска копринена панделка за коса и дъхът му замря. Но черната копринена панделка също е обикновено, безлично женско украшение, което нищо не говори.

Сега, като ловджийска хрътка, надушила следа, той заоглежда стените, залази на четири крака да провери ъглите, обходи масите и камината, пердетата, завесите и пияния шкаф в ъгъла, за да намери някакъв видим знак, и все още не можеше да повярва, че тя е тук наоколо, до него, пред него, зад него, над него и го задиря, и го зове тъй настойчиво, че най-тънките сетива усетиха този зов, да не говорим за съзнанието. Още веднъж той отговори на глас: „Да, мила!“ и се обърна, но широко отворените му очи срещнаха пустота, защото още не можеше да различи в мириса на резедата очертания, цвят, любовна ласка, протегнати ръце. О, господи! Откъде този мирис и откога миризмите имат гласове? И той продължи да търси.

Завираше се в ъглите и теснините, където намираше тапи и цигари, които отминаваше с пренебрежение. Но под една постелка намери полуизпушена цигара, която размаза с пета, като изруга злобно и грубо. Цялата стая премина сякаш през сито. Той прочете тъжни и позорни редове за мнозина от наемателите скитници, но не намери и следа от тази, която търсеше, която може би е живяла тук, и чийто дух изглежда витаеше в стаята.

Тогава се сети за хазяйката. Излетя от стаята с духовете и се спря чак долу пред вратата, под която прозираше ивица светлина. Почука и се появи хазяйката. Той се опита да скрие възбудата си, доколкото е възможно.

— Моля ви, мадам — каза той, — обяснете ми кой живееше в моята стая преди мене.

— Добре, господине, ще ви кажа още веднъж: Спраулс и Муни. Мис Брета Спраулс ѝ викаха в театъра, а иначе тя си беше госпожа Муни. При мене живеят само порядъчни хора, това го знае всеки. Брачното им свидетелство висеше в рамка на стената над...

— А що за жена беше тази Спраулс, искам да кажа, как изглеждаше?

— Ами чернокоса, дребничка, пълна, със смешно лице. Те напуснаха миналия вторник.

— А преди тях?

— Преди тях живееше един самотен господин, работеше нещо в превоза. Остана да ми дължи за една седмица. Преди него беше госпожа Краудърс с две дечица, тя живя четири месеца, а преди нея беше господин Доил, възрастен човек, за него платиха синовете му. Той държа стаята шест месеца. Ето ви цяла година, сър, а преди това не помня.

Той ѝ благодари и се повлече към стаята си. Тя беше мъртва. Това, което ѝ вдъхваше живот, вече го нямаше. Мирисът на резеда беше изчезнал. Сега отново се носеше плесенясал дъх на подземие и на вехти мебели.

Изгубената надежда му отне и сетните сили. Той седна и се вторачи в жълтото съскащо пламъче на газа. След малко се приближи до кревата и започна да разкъсва на ленти чаршафите. С върха на ножчето си ги натъпка плътно около прозорците и вратата. Когато всичко беше готово, угаси лампата, пусна докрай газа и се просна благодарно на кревата.

Тази вечер беше ред на госпожа Маккул да иде за бира. След като я донесе, тя седна с госпожа Пърди в едно от онези сутеренни убежища, където хазайките си споделят едно-друго и червеят рядко умира.

— Днеска дадох стаята на третия етаж откъм двора — каза госпожа Пърди над калпака пяна. — Взе я един млад човек. Преди два часа легна да спи.

— Какво говориш?! — възхити се искрено госпожа Маккул. — Та това е чудо на чудесата, да дадеш такава стая. Ама ти каза ли му?

— Че за какво ти е мебелирана стая, ако не за даване под наем? — отвърна госпожа Пърди с най-рунтавите си нотки. — Нищо не му казах, госпожа Маккул.

— И добре си сторила, госпожа. От какво ще живеем, ако не даваме стаи? Ама и тебе си те бива. Има хора, дето никога няма да наемат стая, ако им кажеш, че в нея се е самоубил човек, и то в леглото.

— Както казваш, трябва да се живее някак — отбеляза госпожа Пърди.

— Така си е, трябва да се живее. Днеска става точно една седмица, откак ти помогнах да измиеме покойната. Пък колко

хубавинка беше, защо ѝ е трябвало да се трови с газ, и какво мило личице имаше, госпожа.

— Права си, хубавичка беше — съгласи се госпожа Пърди, но не безусловно, — само тази бенка от лявата страна на челото. Я си налей още една чаша, госпожа.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.